

સતપથ-સાહિત્ય-મિરિઝ 'નં. ૪ થો.

૦૦૦૦૦૦૦૦ ૦૦૦૦૦૦ ૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦

“એક પાદરીનું લેકચર.”

અનુભવ - E. J. વસ્તેશ.

દાહરા.

નવ	કિરે	સૂર્ય પર,
ગાય	નર્મદ	કંકાઈ
જળદી	કેડે	જળમમા
સતપથની	સંચા	

પ્રગ- કર્તા, માહમદભાઈ વડી નાઝર.

પ્રચારક, ધી હરમાઈલી સાહિત્ય મંડળ.

દ. કાઠી મોહસા જલ રોડ, મુખર્થ નં. ૯
પેસ્ટ બાજુ નં. ૫૦૧૭

૯ સ ૧૯૨૬ પ્રત ૧૦૦૦૦ સંવત ૧૯૮૨
આદિતિ ૧ લી | કીમત ૬ પાઇ.

૦૦૦૦૦૦૦૦ ૦૦૦૦૦૦ ૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦

૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦ ૦૦૦૦૦૦ ૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦

૦૦૦૦૦૦

૧૩-૪૬

જાથુક આલોકનાં નામો.

નંબર.	નામ.	ગામ.
૫૮૮	શેઠ આવીભાઈ અલીભાઈ મામદ	ગંગા.
	(સી. નં. ૪ થા માટે)	
૨૫૦	શ્રીમાલજીભાઈ દેવરાજ	ગુદરા.
૨૫૦	શેઠ ઇબ્રાહીમભાઈ મલજી	ગુદરા.
૨૫૦	,, અબ્દુલભાઈ હીરજી	ગુદરા.
૨૫૦	,, વલીમામદભાઈ ઇસાખાન	મ.ખુર્દા.
૨૫૦	,, અલીભાઈ તોસરામ	નાયલ
૫૨૫	,, દાજીમામદખાન રહીમ ગંગુલ.	
	આબદીન	મુળાઈ
૧૦૦	મીસનરી કાનજીભાઈ નાનજી મુખી,	ગંગા.
૫૧૦	શેઠ વિસરામભાઈ મુળજી	મુળાઈ.
૫૦	મેસર્સ મળગામ હમદઈ પંજેભાઈ	,,
૨૫	શેઠ મમદઅલીભાઈ અલીમામદ બજાદાર,	,,
૫૦	ધી કાન્ડી મોહલ્લા રુકનુલ્લા લાયબ્રરી	,,
૫	શેઠ હસનઅલીભાઈ અલીભાઈ	,,

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૩૦૪૮

ક્રમાંક

પુસ્તકનું નામ રૂઝ પાઠશાળા લેકચર

વિષય ૧/૩૦૩૧૧

એક પાદરીનું લેકચર!!!

લખનાર:—E. J. વસ્તેજી.

મુખ્ય શહેરના શરીયામ રસ્તાના ઉપર જ્યાં ચાર મોટા રસ્તાઓ જુદી જુદી દીશામાં જાય છે, તેના પશ્ચીમ ભાગના ખુણા ઉપર એક ખ્રીસ્તી દેશી પાદરી પોતાના સાથે ચાર મદદગાર સહીત ઉભો ભાષણ કરતો હતો. ધીરે ધીરે લોકોનું ટોળું ત્યાં એકઠું થઈ, તેને સાંભળવા લાગ્યું. પાદરીએ મુસલમાન લોકો ઉપર ટીકા કરવા માંડ્યા કે “મહંમદ સાહેબે મુસલમાનોને જે બંદગી કરવા શીખવ્યું છે, તે ઉપરથી કેળાય છે કે, મુસલમાનો પાસે ખરો રસ્તો નથી. અને ત્રીજી તેઓ જે મેઝાં જગત-કર્તા પાસે ખરો રસ્તો મેળવવાની જાણ કરે છે.”

ટોળાંમાંના એક સુધરેલો મિત્ર મુસલમાન વ્યક્તિએ પેલા પાદરીને અટકાવી સવાલ કીધો:—

મુસલમાન:—“તમે ખોટી ટીકા શા માટે કરો છો? અમારા મુસલમાનો પાસેજ ખરો રસ્તો છે, જે ધરણ્ય છે. અમે જીને કાંઈ રસ્તો આહવાજ નથી તમે જુદું બેસો છો.

પાદરી:—સાહેબ, તમે નમાઝ પડો છો કે ?

મુસલમાન:—બેશક.

પાદરી:—ત્યારે તમે જે બંદગી પડો છો, તેમાં અરબીના અર્થ સમજીને પડતા હો, એમ લાગતું નથી.

મુસલમાન:—અમોને તેની કંઈ જરૂર નથી. અમે
અમારા પેગંબર સાહેબના હુકમ મુજબ પાંચ વખત
નમાઝ પડવી જોઈએ, તે અમે પઢીએ છીએ.

પાદરી:—સાહેબ, ખુદાના પાસે બંદગીના જે
વાક્યો ભણ્યા છે, તેનો અર્થ જાણ્યા વગર કેમ ઠીક
કહેવાય ?

મુસલમાન:—શુ ખુદા અમો બોલીએ છીએ, તે
નથી જાણ્યો ?

પાદરી:—બેશક ! ખુદા તે જાણે છે, પણ તમારે
પણ જાણવાની જરૂર છે, એ તમે નથી જાણ્યો. આ
સવાલ જવાબ સાંજીણીને એક મુસલમાન મુસ્લાં વચ્ચે
બચાવ કરવા બોલી ઉઠ્યો.

મુસ્લાં:—પાદરી સાહેબ ! હમ જો બંદગી કરતે
હ્યો, તો બેશક ઉરફી માએનાબી સમજ કર પઢતે
હ્યો, તુમહે એતેરાઝ કયા હ્યો ?

પાદરી:—મોલવી સાહેબ, તુમને બહોત અચ્છા
કહા ! મગર મેરા એતેરાઝ ચેહ હ્યો કે, તુમ લોગ જો
ખ્યાલત કરતે હ્યો ઉસ્મે સુરએ “અલહમ્દ” તો ઝરૂર
પડતે હોગે.

મુસ્લાં:—બેશક વોહ હર નમાઝ મેં અબ્વલ હી
અબ્વલ અદા કરતે હ્યો.

પાદરી:—અચ્છા ! તો ઉસી સુરએ “અલહમ્દ” મેં
આપ “એહદેનસ સેરાતલ મુસ્તકીમ” ડોબી અદા કર-
માતે હ્યો ?

મુસ્લાં:—બેશક.

પાદરી:—તો ઉસ્કે માગ્યની કયા હોતે હ્યો, વોહ
આપ કરમાઈયે ?

મુદલાં:—કયું નહીં. ઉરકે માથાની ચેહ હએ કે—
 “અએ ખુદા! તુ હમકો હકરસ્તેકી હીદાયત કર!”

પાદરી:—(ઉછરંગમાં આવીને) હાં—ઇસી વાસ્તે મેં
 કેહ રહા હું કે, તુમ મુસલમાન બાઇઓકો હક રસ્તેકી
 હીદાયત નહીં હુમ હએ, ઇસી વાસ્તે તો રૌજ મરરા
 ચેહી ઇસ્તઝા તુમ કરતે હએ. દર અસલ મહમદ સાહેબ
 કે પાસ બી વોહ હીદાયત નહીથી; જળ તો તુમકો ચેહ
 આતે બતાઇ હએ!

પાદરીના આ ટીકાથી સાંભળનારાઓ, કે જેઓ કેટ-
 લાક હીદુ, પારસી અને વહોરા, અને ખોળઓ પણ હતા,
 તેઓને એવી અસર થઇ કે, પાદરીના કહેવા મુજબ મુસલ-
 માનો પાસે હક રસ્તો નથી. જેથી તેઓ હિદાયત માંગે છે,
 આ ટીકાના સચ્ચોટપણથી મુદલાં સાહેબ અંખવામ તો
 ગયા, પણ એક યંગ ખોળે જે ઝરરીન કમીદાથી
 આરાસ્તા થએલ હતો, તેમ ચહેરા પર દાઢી હતી, કપાળ
 પર બંદગીની એંધાણી તરીકે કાળો ડાખ હતો, તે એક-
 દમ નેશ્નમાં આવી બોલવા લાગ્યો.

ખોએજ—ઉરકી માએના આપ ગલત કહેતે હએ,
 કયું કે હમ હક રસ્તેકી હીદાયત ચાહતે હએ!
 ઉરકા મતબલ ચેહ હયે, કે હમ નીતિ, સચ્ચાઇ,
 નેકી વેગેરા કામ કરનેકી હમકો ખુદાવંદતઆલા
 તૌરીક દે.

પાદરી—તો કયા? આપમેં વોહ બલાઇકી આતે
 નહીં હએ?” ખોળનાં આટલા બચાવ ઉપરથી મુદલાં
 સાહેબને પણ હીમત આવી ને બોલ્યા.

મુદલાં—પાદરી સાહેબ! ચેહ ખોળ બાઇને જવાબ
 દીધા વોહ ગલત હએ, હકબાત ચેહ હએ કે, હમકો

આહીએ કે, હમ ઇસ્લામકો પુરી તોરસે અદા કરે, કયું કે હમારે ઇસ્લામમેં ચાર દરજ્જે જનામે રસુલ મકલુ-લને ખતાએ હએ. શરીઅત, તરીકત, હકીકત, ઝૈર મારેફત. તો હર કોઇ શખ્સ પેહલે સખ ખાતુકો નહી હાંસલ કર સકતા, ઇસી વાસ્તે ખુદા તઆલાસે માંગતે હએ, “કે હમકો-એકો બાદ દીગરી જે હક રસ્તેકા ચલન હએ, વોહ હમેં ખતા.”

મોલવી સાહેબના ખુલાસાથી સાંભળનાર ઉપર અચ્છી અસર થઇને “આફરીન,” “આફરીન”ના પુકાર કરવા લાગ્યા! પરંતુ ખોળ ભાઇને મગજમાં જુદું જ ઉભરાઇ આવ્યું, પાદરી પકડો ને પહોંચેલ હતો, તે આ સ્થિતિ પામી ગયો, આપસ આપસમાં નાઇ-તેફાડી કરાવા ખાતર પેલા ખોળ જીવાન તરફ થઇ મોલ્લો.

પાદરી—કયું જનાખ! આપને મોલવી સાહબકા ખુલાસા સુના હોગા, આપ ઇસ્કો મંજુર કરેજે?

ખોએ—નહી! હરગીઝ નહી! ચેહ આયતમેં મેંને કદા વહી મક્સદ હએ.

પેલા ખોળ જીવાનનું આટલું બોલવું થયું કે, તરતજ પ્રથમ તો મુસલમાન કંઇ ઉશ્કેરાઇ જવાખ દેવા જતો હતો, તેમાં મુલ્લાં સાહેબે તેને રોકતાં કહ્યું કે—

મુલ્લાં—છોડો છ! વોહ “રાફઝી” સેં કયા ખાત કરતે હો.

મુલ્લાં સાહેબનું ખોળને “રાફઝી” કહેતું કે—ખોળ ભાઇએ ઉશ્કેરાઇને કહ્યું.

ખોળ—કીસ્કો “રાફઝી” કહેતે હએ, જરા ઝયાન સંભાલીએ! બહોત મુદત આપકી બજાર ફરતી સહી, અખ વો દીન મએ.

મુદલાં—જાઓ “મુઝી,” તુમહીને તો અસહાય રાશીદીનકો છુરા કેહકર દીનમે ફસાદ બરપા કીયા.

ખોખો—છુરેકો છુરા કહેના—વોહતો ફૂરએદીન હએ.

બુવાન મેમણુ—થું તમે હ૦ અલીની પેરવી કરો છો !

ખોખો—બેશક.

મેમણુ બુવાન—તો આપ કીતાબમાંથી બતાવશો, કે હ૦ અલીએ કએ વખતે અસહાયોને મલામત કરી છે ! બદ્દે વાંચશો તો જણાશે કે, અસહાયો રાશીદીનને દરેક વખતે મદદ કરી છે, બદ્દે આપસમાં ધણીજ નેકીથી વરતતા હતા. તો પછી હ૦ અલીની વીરુદ્ધ તમે લોકો પોતાની જાન ખરાબ કરીને નાદાની બતાવો છો, કે જેના તમે પેરવ હોવાનો દાવો રાખો છો.

પાદરી તો મલકાયો, કે હાં-ઠીક બુખએસ જાગી છે, ને પોતાનું બાપણુ આગળ વધારવાના બહાના તરીકે બોલ્યો કે—

પાદરી—જેથું કે સાહેબો ! અગર નમાઝ પઢનારાઓને હક રસ્તાની હિદાયત મલી હતે, તો એકજ ખુદાને માનનારા ! એકજ નખીનો કદ્દો પઢનારા ! અને એક કુરઆન શરીફ લખુનારામાં આવા રીતે નાપતેદાકી કેમ હોય ? આથી સાબેત થાએ છે કે,—મુસલમાનોમાં હક રસ્તાની હિદાયત નથી.

પાદરીના આ ટીકા સાંભળી, એક પારસી બાઇએ આગળ વધી જવાનું દીધો કે—

પારસી—રહેવા દયો પાદરી સાહેબ,—“ખુદ ફઝીઅત દીગરરા નસીહત” —એતો તમે પાદરીઓમાં અને ખ્રીસ્તીઓમાં પન કયાં જોછો શીતના છે ? રોમન

કેથોલીકને મુર્તિપુજક ગણનારા પ્રોટેસ્ટન્ટોનો ટંટો ઝોછો નથી. “અમેરિકન મીશન,” “મુક્તિકોજ,” હીયોસોફી, વગેરે, તમારા મંદિરો પન એકબીજાની વીરુદ્ધતા કરનારા છે. તેમ “શીયા-સુન્ની”નો ઝગડો તેઓમાં ચાલ્યો આવે છે, પન હું મારા અનુભવથી કહું છું કે—“ઇસ્લામ ધર્મ” જેવો બીજો કોઇ સાચો ધર્મ નથી.” જે તે સમજીને પાલે તો! આજે જુવો છો, તેમ ઇસ્લામમાં ધના ઝોલીયાઓ હાથ ગયા છે! જેની કરામતો ડિન બ ડિન ઝોજીડ છે. પારસીની આ ફેવરથી પાદરી સાહેબ તો ડધાઇ ગયા? પશુ એક ગ્રેજ્યુએટ હીંદુ સનાતનીથી સહન થયું નહીં તે બેલી ઉઠ્યો.

હીંદુ સનાતની—ઇસ્લામને તમે વખાણવા નીકળ્યા છો, તો જરા તપાસ કરો કે, જે ધરમમાં માંસાહારી (પરમાટી)નો વપરાસ હોય, ત્યાં વળી આત્મિક ઉત્તીજ ક્યાંથી હોય? જે તમારે આત્મિક—જ્ઞાન અનુભવવું હોય, તો ચાલો અમારા મહારાજ અને મહાત્મા પાસે! જેઓ સમાધીમાં બેસે છે, ત્યારે જમીનથી સવા હાથ અદ્ધર રહે છે! વેદિક—સનાતન ધર્મ સીવાય બીજા કોઇ ધર્મમાં આવી લાયકાત તમને મળશેજ નહીં. સતજીગ, ત્રેતાજીગ, દ્વાપર જીગના બ્રહ્મણ્યોમાં એ શક્તિ હતી કે, મરેલાને પશુ જીવતાં કરતા હતા તે તો હીંક! આજ કળીયુગમાં જુવો કે, જે હમણા થોડાંજ વર્ષ ઉપર—સ્વામી રામ તીર્થ જેવા બંગાલી મહાત્મા ઘસ ગયા, તેમણે કેવા ચમત્કાર બતાવ્યા હતા? વરસતા બરફને “સ્ટોપ” કહેવા, સાથેજ બંધ કરીધો. જંગલમાં વાઘ મલતાં આંખના તેજસ્વી પાવરથી વાધને પાછે પગલે નહાસી જવું પડ્યું. એ બાબતો જોશો તો જણાશે કે,

તે વેદિક સનાતન ધર્મમાં જ એ શક્તિ છે. જે જે મુસલમાન ઓલીયાઓ થઇ ગયા છે, તે પણ હીંદુ-ધર્મ-શાસ્ત્રમાંથી જ શીખ્યા છે.

હીંદુભાઈની આ વાતો ઉપર બધાનું ધ્યાન ગયું, પરંતુ પાદરી સાહેબ તો તેની વાતથી થએલી અસરને તોડી પાડવા માટે, બધાંની વચ્ચે મોટા સાદે હા-હા-હા-હા-હા-હા કરી હસવા લાગ્યો. ને તેથી બધા અગ્ન્ય-ખીથી તેના સામે ટીકી રહ્યા કે, તે શું કહેવા માંગે છે ? બધાનું ધ્યાન બચાવતું જોઇ પાદરી બોલ્યો.

પાદરી—વેદિક સનાતન ધર્મની બાબતમાં તો અજબ શક્તિ છે ! એમના સાતમાં ધૃતિરી અવતાર રામચંદ્રજી ખીચારાની ઝેરીને રાવણ ઉપાડી ગયો ! તો રડી રડીને જંગલમાં ભટકતા તેના મનુષ્ય જાતીના સેવકો કોઇની મદદ આવી નહી, ત્યારે જંગલી વાંદરાની મદદ લેવી પડી. એ વેદિક સનાતનન ધર્મની ! મોટાઇ સ્વામી રામતીર્થ તો એક રામનો સેવક—સેવકમાં બરફને બંધ રાખવાની અને વાધને પાછો કાઢવાની વાત તો મારા સાહેબ, ત્રેઓ અંગ્રેજી પુસ્તકોમાંથી મેસમેરીઝમ, હીપનોટીઝમ વાંચીને અભ્યાસ કરીને જ ચમત્કાર કરતા—તેને હીંદુ ધર્મ સાથે લાગેવળગે શું ? પોતે હીંદુ હતા તેથી હીંદુ ધર્મ તરફ લોકોને વાળવા માટે જ બધી બનાવટી વાતો કરી છે ! પણ પ્રાપ્તી તો ખ્રીસ્તી શાસ્ત્ર અને સામન્સ વિદ્યાના પ્રભાવે જ હોઇ તેનો જેઓ અભ્યાસ કરે, તેને તો તેમાં ધર્મ જેવું કંઈ જ નથી.

પાદરીને આખર પોતાના મુદ્દાને સાબિત કરતો જોઇ, બધાઓની વચ્ચે એક સાદો સીધો આધિક ઉમરનો પુરુષ ઠંઠા મીઝાજે પણ જાડા અવાજથી બોલ્યો—“આ

તમે બધા ધર્મની વાણીતાણુ કરો સો, એમાં વળવાનું કંઈ નથ-હું એક વાત પુસું સું, એનો જવાબ બધાઓ આલો ! કારણ કે બધાના ધર્મ પુસ્તકમાં આ વાત લખેલી સે.

“આ અધેડ પુરૂષના મોટા અવાજથી તથા વાત બધાના ઉપયોગની ધારી બધા ચુપ થઇ ગયા ! ! પાઠરીસાહેબ—(ટકાર કરીને) કેમ કાકા, વધી શું નવી વાત કેહવા માંગો છો ? કહો, તમે પણ બાકી રહી ગયા હો તો, પણ તમે ધર્મ કયો પાળો છો ને કાણુ છો ? અધેડપુરૂષ - હું કાણુ છું, ને કયો ધર્મ પાળું છું, એ જણાવવાની હમણાં જરૂર નથી. કારણુ કે હું પક્ષપાતી ધર્મને પસંદ કરતો નથી.

મુસલમાન—કયું ?

અધેડ પુરૂષ—દેખોજી ! મૈલાના હારીઝ ફરમાવતા હયે કે “હાફેઝા ! મરવસલ ખાલી સુલહકુન બાખાસ આમ ! મશલમાનને અહ્લા અહ્લી, હારામખુને કર રામ રામ !” અધેડ પુરૂષને ફારસી કે ઉરદુ બોલતા પુરૂં આવડતું ન હોતું, તેથી કેટલાક તો ગલતી નગા બધાની બેળસેળથી છુટા ઘોડાને લાલ લગામની દલીલ મુજબ હશી મશકરીમાં ઉડાવવા લાગ્યા ! પણ તેનો મતલબ હિચ દરજ્જાનો અને પ્રસંગોપાત મળ્જનો હોવાથી આખરે તેની કદર થઇ.

એક અવાજ—ખબરદાર ! હશી મશકરીમાં આ વાત ઉડાવો નહીં, કાકાની વાત—મૈલાના હાફેઝની છે, ને બહુ સમજવા જેવી છે.

મૈલાની—એહો ! બેસક મૈલાના હાફેઝ લો મૈલાના હયે, ઉન્કી કયા બાત ?

અધેડ પુરૂષ—તો મોહવી સાહેબ, હમ તમારેકુ કેતા હે કે” —

આવી રીતે, ઉરદુ ભાષાનો કચરો થતો જોઇ મોહવી સાહેબજી બોલ્યા કે “આપ ગુજરાતીમેં હી ખાત કરો સખ સમજ સકતે હુએ.”

આ સુચના ઉપરથી પેલા કાકાએ ગુજરાતીમાં કહ્યું, “આ દુનીયામાં હીદુ, મશહમાન, પારસી, ખ્રીસ્તી, એવો એવો બધાએનો ધર્મ જુદો જુદો માનોના, પણ હાસી વાત તો એ સે કે બધાથે માણુહ ! સમજે, આપણુને બનાવનાર બધાયનો એકજ જમત કરતા સે !” ઉપલો મુદો સાંભળી બધા એકે અવાજે બોલી ઉઠ્યા કે “બરાબર કાકાની વાત ખરી છે”

કાકા—જુવો ભાઈ, આપણા બધાયનો પંદા કરનાર એક—આપણે બધા એકજ તરાહના માણુહ તો પસી ધર્મ જુદો જુદો હું કામ હોય ?

કાકાની વાત બધાને પસંદ પડી નહી. જુદા જુદા લોકો જુદો જુદો બચાવ કરવા લાગ્યા, પણ કાકાની મુળથી ફેવર કરનારે અહીં બધાને રોક્યા ને કહ્યું કે, “તમે બધાએ ઝઘડી ચુકા છો, ને એ ઝઘડાનો અંત એકદમ નહીં આવે, પણ આ કાકાની વાતનો હેતુ શું છે ? તે બધા થોડી વાર સાંભળ્યા પછી સવાલ જવાબ કરશું.”

આ વાત બધાએ પસંદ કરીને કાકાને પોતાની વાત આગળ ચલાવવા કહેવામાં આવ્યું, તેથી તેઓ બોલ્યા.

કાકા—જુઓ ભાઈ, ખરું જોવો તો—ધરમ કોઇનો જુદો નથી. તેમ ધર્મ કોઇનો ખોટો પણ નથી, પણ

માલિકાર લમાલમ કરનારાઓથી જુદા જુદા પ્રકી ગયા
સહજે ! જુવો કુરાને શરીર, ભાગવત ગીતા અને બાય-
બલ એ ત્રણે ખુદાના તરફથી આવેલા કલામો સે, ઇ
કેમ ખોટા કહેવાય ?

બધા બોલી ઉઠ્યા નહી ! નહી ! !

કાકા—હવે જો, એકજ ખુદાના ઈ, કલામ હોય
તો પસી તેમાં જુદી જુદી વાત હું કામ હોય ?
ન હોય.

આ વખતે પેલા પાદરીનું પાકી આવ્યાથી, વાતને
રોકીને કંઈ પોતાની વાત કહેવા જતો હતો, પરંતુ બીજા
બધા સાંભળનારાઓએ દબાવીને તેને ચુપ રહેવા ફરજ
પાડી. બધાએ એકજ બ્યાનથી સાંભળવા ઈચ્છા દેખાડી.

કાકા—ઇ પાદરી સાબ ઉતામણા ચાલસે તો હું,
એને પેલે પુસુશું કે, તમારા બાયબલમાં સે કે.

“યહોવાનું રાજ સદા કાળનું વંશ પરંપરાનું સે”
એમ લખ્યું સે, જો તેને હાસુ માનતા હો, તો બતાવો
કે, ઈ, યહોવા કોણુ ? ને વંશ પરંપરા હમીશા રાજ
કાનું હોવું જોયે ? ને આજ ઇ, ઘણી ક્યાં રાજ કરે સે.

પાદરી કાકા—યહોવા તો દાદા આદમ ને તેના
વંશમાં શીશ, જુહ, ઇબ્રાહીમ, મુસા, દાઉદ, એ પેગ-
બરો થયાં, તે બધા એકજ વંશમાં ક્રમવાર થયા ને
છેલ્લો “ઇસુમસીહ” એ હજાર વર્ષ પર એજ વંશમાં
“યહોવા” રૂપે પ્રગટ થયો ! !

કાકા—તો પાદરી સાબ, દાદા આદમથી યહોવાનો
વંશ થયો ને “ઇસુ, મસીહ” સુધી ઈ, પરંપરા ચાલી
આવી. પણ યહોવાની પરંપરા જો દબામાં હમીશા રહેશે,
કારણ કે બાયબલમાં “સદાકાળ” રહેશે એમ કહ્યું સે,

ને તમે તો “ઘશુમશી” પશી તેનો વંશ બતાવતા નથી, તો શું યહોવાનું રાજ બટકી ગયું??

આ કાકાના મુદાના સવાલનો જવાબ પાદરી તરત આપી શક્યો નહીં. બદલે ઝંખવાઇ ગયો. બધા ઉભેલા એા તેની આ હાલત સમજી ગયા, કાકાને “શામાશ” “શામાશ” કહી વખાણવા લાગ્યા, પાદરીની ગોદડી હીળવા લાગી કે, તેણે જોઇ લીધું કે, જેમ ઢીલ કરે છું, તેમ વધુ ગુંચવણ થાય છે. આતો લેને મધ પુત ને ખોઆઇ ખસમની માફક ઉપદેશ કરવા જતાં પોતેજ સપડાઇ ગયો.

આખરે જવાબ ટુટો ટુટો પણ ગોતી કાઢ્યો. ને એણે કાકા-તમે જે વાત કરી તે તો જીસ્માની કીધી યહોવાતો ખુદાઇ નુર રૂપ હોવાથી તેની વાત રહાની સમજવાની છે, ને તે રહાની રૂપે યહોવા અત્યારે પણ છે.

કાકો બહુ અનુભવી હતો, તેની વાત ગામડીયા જેવી હતી. પણ મુદાને સારી રીતે સમજતો હતો તેથી પાદરીએ ચુલાંટ આપી તેવોજ તેને પકડ્યો !

કાકા—પાદરી શાખ! જીસ્માનીને રહાની વાત હું જાણું છું, પણ બાયબલમાં જે યહોવાનું રાજ સદાકાળ વંશ પરંપરાનું સં એમ લખ્યું સે, તે તો જીસ્માની વંશ પરંપરાની સે, કારણ કે રહાની પરંપરા હોયજ ક્યાંથી ? જીસ્માની માટેજ પરંપરા હોય, ને વળી બાયબલમાં પણ જીસ્માની પરંપરા બતાવી છે બુવો.

“ઇશુ”એ કહ્યું કે, હું દાર્દિનના વંશમાં સઉ ! દાર્દિન મુસાના વંશનો, મુસા હૅ ઇબ્રાહીમના વંશનો, ઇબ્રાહીમ નુહના વંશનો, નુહ આદમના વંશનો, આ બાબતમાં તો જીસ્માની પરંપરા બતાવી સે. તે મુજબ

“ધનુમથી”ની જીરમાની પરંપરા તો હતીજ નહીં, કારણ કે, તેને ઔરત નહોતી તેથી છોકરો ચાપજ ક્યાંથી ?

તો એ હાસાએ બાધબલમાં બતાવેલું યહોવાનું રાજ ઇસુ પશી ક્યાં ગયું ? તે બતાવો ?

જીવો હું ધનુમથીને માનું સું, પણ યહોવાદની પરંપરા ત્યાર પસી ક્યાં ગઇ, એ પુસું સું ?

કાકાની આ વાતે બેગા થએલા એ ટોળામાં એક અજબ અસર ફેલાવી ને પાદરી સાહેબ તો લાજવાળ થઇ ગયા !!!

પાદરીની આ હાલત જોઇ હીંદુ જીવાન તથા એક બટજ મહારાજ ઉબેજા હતા તે બોલી ઉઠ્યા. ‘પાદરી સાહેબ અમે હીંદી લોકો જ્યારે અજબ હતા, ત્યારે તમારી વાતોથી લોકો કસાઇ જતાં’ પણ હવે તે જમાનો ગયો ! આજ અમારા વેદ પુરાણોમાં એ જગૃતી આવી છે કે, મુસલમાનબાઇ ગુરસો ન કરજો, પણ ઇસ્લામીઓ પણ હમારા રામકૃષ્ણની વાતો વખાણવા લાગ્યા છે ! અમારો ધર્મ ધણો જીતો અને જ્ઞાનથી ભરપૂર છે.”

હીંદુ જીવાનની આ વાતો સાંભળી આપણા કાકાને કંઈક કહેવાનું મન થઇ આવ્યું તેથી બોલ્યા.

આપુ ! તમારી વાત બધી હાસી, વેદ-પુરાણ એ જ્ઞાનના ભંડાર સે, તેની ના નહી પણ આ બટજ મહારાજ તમારા સાથે ઉઠા સે, તેની બગલમાં કયું પુસ્તક મે ?

બટજ—કાકા શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્માએ લખેલી શ્રીમદ્ ભગવતગીતાજી છે.

કાકા એ જેવી હીંદુની વાત કરવી શરૂ કરી કે બધાએ તેમની વાતમાં બહુજ રસ લેવા લાગ્યા ને

સુશભમાન મોહવી તથા ખોળઓ પારસી વગેરે આપ-
સર્મા વાતો કરવા લાગ્યા કે, “કાકાએ પાદરીને ચુપ કીધા
ખુદા ખેર કરે ! ભટજીને ઝપટમાં લીધા છે વાહવા !
કયા ઉરકા નોલેજ દુએ ! આફરીન !

કાકા—મહારાજ ઇ, ગીતાજીને તો તમે માનો સોને ?

ભટજી—બેશક એ આ જમાનાનો વેદ છે. એમાં
ઉપાસના, કર્મ, અને જ્ઞાન એ ત્રણ કાંડ બહુજ સરસ
રીતે સમજાવેલા છે !

કાકા—ઇ, ગીતામાં ક્યાંક એવું લખેલું સે કે—
“મારા બગતુંનો ઉદ્ધાર કરવા તથા તેના “શત્રુનો નાશ
“કરવા તથા બગડી ગએલી “ધર્મની રીતને સુધારવા
“માટે હું દરેક “વખતે દુન્યામાંજ રહું સું !”

ભટજી—(પેલા દીક્રુ જીવાન સામું જોઇને) કાકા
તો બડા અનુભવી દેખું, કાકાજી, તમે કહેા છે, તે વાત
બરાબર છે ! ગીતાના ૪ થા અધ્યાયમાં ૮ મા શ્લોકમાં
એ બાબત છે !

કાકા—ભટજી શ્રાવ્ય, તો ઇ, શરી કરશન આજ ક્યાં
સે ! કેમ કે, તે કહે, સે કે, હું દરેક વખતે દુનીયામાં
(સર્વ) તો આજે પણ હોવા જીવેને ?

ભટજી—કાકા તમે સમજ્યા નહી. શ્રી કૃષ્ણ પર-
માત્માનું ૩૫ તો દરેક મનુષ્યમાં, ઝાડમાં, પ્રાણી માત્રમાં
સર્વ વ્યાપી છે. તે ન હોય તો દુનીયા રહી કેમ શકે ?

કાકા—ખપુ ! સર્વ વ્યાપી પરમાત્મા તો બધામાં
સે ખરે ! પણ જેવી રીતે રામસંદરજી, શરી કરશન,
માણુદ ૩૫માં હતા, તેવી રીતે આજે હોવા જીવે !

ભટજી—એવું ક્યાંક ગીતામાં શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું
નથી.

કાકા—નથી કહ્યું ? કાઢો જોઈ ગીતાનો (૯) મેઠ
અધ્યાયને (૧૧) મે શ્લોક વાંસો !

ભટજીએ તરતજ ગીતાજીનો ગ્રંથ બગલમાંથી
કપડામાં વીંટાએલો કાઢ્યો, ને (૯) મે અધ્યાય ગોતવા
લાગ્યા. ગોતી રહ્યા પછી કાકાને કહ્યું કે, તમે વાંચી
જાણુતા હોતો હ્યો આ (૯) મે અધ્યાય ને (૧૧) મે શ્લોક

કાકા—તમેજ વાંસો ને ! મને સહમા સડાવવા પડસે !

ભટજી—એ, બધાના રૂબરૂ પોતાની સવ્યાસ દેખા-
ડવાનો દેખાવ કરી શ્લોક વાંચ્યો.

अवजानन्ति मामूढा मानुषी तनुमाश्रित
पगम भाषं जानन्तो, मम भुत महेश्वरम्

કાકા—વાહવા ! ભટજી કશ્વરને માથે હમજીને તેનો
બરાબર અરથ કરો જોઇએ.

ભટજી—શ્રીકૃષ્ણ કહે છે કે—હે અરજુન હું મનુષ્ય
રૂપમાં હોઉં છું, છતાં મને નહીં જાણુનારા મુંઢ લોકો,
મારું પરમ ઐશ્વર્ય સમજતા નથી.

કાકા—બસ હાલજીને ? શીરી કરશનજી કહેસે
કે—“હું માણુહ રૂપે હોઉં છું, સત્તાં થે મને નથી
જાણુતા તે મુંઢ ! તો પસી માણુહ રૂપમાં તમે શરી
કરશનને આજો જાણો સો ?

ભટજી—પોતાના વીરૂધ્ધ બાબત સીધ થતી
જોઇને, માથું ખંજવાળવા લાગ્યા ને કાકાને કહ્યું—

ભટજી—એનો અરથ એમ નથી થતો. ભટજીએ
ખોટો જવાબ કરી કાકાને દબાવવા જતા ઉભેલા બીજા
લોકો ઉજળી પડ્યા. તેમાં પારસી ભાષ સવ્યાસને ખાતર
વચ્ચે પડી જોડ્યો.

પાડસી — બટલ ! તમેજ અરથ પેલા કરી બટ-
લાયો તે પરમાને તો કાકાજ ખરે જોલયાં કરે છે, હવે
તમે વાત ફેકવસો તે થીક નહી.

કાકા — ત્રાહીતની મદદ મળી, તેથી કાકો ઉશ્કેરાઇને
મોહ્યા છ, બટાઓએ નખખોદ વાળ્યું સે !!! આપાસમાજ
અમથા નથી માથું કુટના ? ? શીરી કરશનજીએ (૧૨) માં
સ્લોકમાં તો સાફ કહી દીધું સે કે—

“(જે મને માણુદ રૂપમાં જોળખશે નહી, તેના
આશા, કરમ, અને ગીનાન, પણ નકામું સે ! વળી
સેસ્લા આપ્યામમાં કહી દીધું સે કે—અધાય ધર્મ સોડીને
મને એકલાને તાબે થશે તેના પાપ આળી નાંખીશ ને મુકિત
આપીશ, તેથી મને તાબે થવામાં લકતોએ ખીવું નહી,

જરા બટલ કેશો કે આંધ “ખીવું નહી” એમ કું
કામ કયું સે ? વળી અધાય ધરમ પડતા મુકીને તેમને
તાબે થવું છ શા હાટું ?

“આ કલજુગમાં શરી કરશન મલેસરૂપ લેસે ને
“હીદુને મલેસ રૂપને કલુલ કરવું ગમશે નહી, તેથી
“સોખવટ કરી દીધી સે કે હું હવે પશી જે રૂપ
“લખજ તેથી તમે ડરશો, તો જે ભગત હસે તે મારા
“રૂપને નમશે ને ખીજે ધરમ નહી ગણે, પણ હું જે
“કહીશ તેનેજ ધર્મ જાણશે તેની મુકિત થશે.”

કાકાએ લંબાવેલું લેકચર બટલ સાંભળીને ગાબરા
થઇ ગયા કે માળો જુઠો, બહુ પકકો છે, હવે બહી
ઉજું રહી આખર ગુમાવવી ઠીક નથી, તેથી ખીજ
લોકોની નજર ચુકાવી રસ્તો માપ્યો !

આ હાલત જોઇને મોહવી સાહેબ બહુ રાજ થયા
ને જોલ્યા !

“ સાચા કાકા! સાચા બટલો ભગ દીધા પાદરીલો શું કર દીધા!”

મેલ્વી સાહેબના વીવેચનની વચ્ચે પેલો ઝરીના કસીદાવાળો ખેળે જે આ ખુદા કાકાની કામનો હતો તે વચ્ચે પુરાયો.

‘જગ્યા મેલ્વી સાહેબ, હમારે ખોળ ભાઈઓએ અંસે બુદ્ધ લોગ કેસે હુશ્યાર હએ, વોહ આપકો માલુમ પડા? બહુત ખુશ હોનેકી આત હએ! અબીસે ખોળુકો રાફઝી કહેનેસે જવાનકો રોક લીજ્યા.’”

કસીદાવાળા જુવાને મેલ્વી સાહેબને મારેલ તાણો પેલા મેમણુ જુવાનથી સાંપી શકાયો નહી, તેથી મેલ્વો.

મેમણુ—ભાઈશાળ રેવા દંધો, શર્પી વધારવી, તમે કાકાની વાતની મીઠાઈ ખાવા નીકળ્યા તે!!

કસીદાવાળો ખેળે—કેમ નહી? તે પણ અમારા કામનો છે ને??

કાકા—અરે આપુ હું કામ ફસાદ કરો સો, પુસોને હું ખુલાસો કરું!

મેમણુ—હાં હાં ખેલો, તમારી વાત અમને ગમે છે!!

કાકા—આ જુવાન જે ઝરીના પાછડી પેરીને, ઉભો સે તેનાં કપાળમાં કાળો દાગ સે, એવો મારા કપાળમાં નથી. તો મારામાં ને એમાં કેટલો બધો ફરક સે તે જોતાં નથી?

કસીદાવાળો—કેમ કાકા ડગળી ચરકી છે કે શું? તમે ખોળ નહી તો શું ઢેઝ બંગી છે?

કાકા—આપુ! જે પ્રમામની બેત કરીને ફરી જાય તે દેહ બંગી કરતાંય નપાવટ માનું સું, તમે તો મને

તાસરા લાગે સો, તમે “આગા શાખથી” ફરી ગયાસો, તમારો ગુરુ કોણુ સે? કામ નહી. તો તુમરા હારે વાત કરવી પણુ પાપ લાગે! બાપુ! ખરાબ લગાડીશમા, તમે તો આપણા ગુરુને ગાળ બેઢાડી, દુનીયામાં આપતો એકજ હોય! કદાચ બાપ ન ગમતો હોય, તો કામ બીજાને બાપ કરવા જવાયસે?

કાકાની આ વાતો તરફ બધા અજાણથી સાંભળી રહ્યા! ને પેલા ઝરીના કસીદાવાળો ખોળે જીવાન, જે કાકાની વાતમાં રસ લેતો હતો, તેના માટેની વાત સાંભળનારાઓને નવી લાગી! તેથી વીચારમાં પડ્યા?

મેમજી આ સાંભળીને જીવાન ખોળાને કહેવા લાગ્યો કે, જોયું? તમે ને કાકા એકજ કામના હતા તે?

મોલવી—(મેમજીને) અજી છે.કોણ! મેં પહેલે સંઢી કહે રહ્યાથા કે યેહ રાકઝીયુંમે આત કરના ગુનાહ હએ! ખુદકે ઇમામસે બી મુરતદ હોગએ હએ, તો શીર ઇમાનદારી રહી કાં?

કાકા—મોલવી શાખ! અમ આગાખાનકો માનને વાલે ખોળ લોગ જુદા હએ, ઇ લોક તનાશરી અમા-રાથી જુદા પડી ગયા હએ, ઇસ્કા ઇમામ જેમ હએ! અમારા “ઇમામ હાજર!” હએ!!

આ બધી ચર્ચા અત્યાર સુધી એક વોહરો જીવાનીયો સાંભળી રહ્યો હતો. તેણે જ્યારે ઇસ્નાશરી ખોળની ફેફરી બંધ થતી જોઇ, એટલે મલકાઇને બોલ્યો

“તમે લોગોએ ધનુજ ખુરે કામ કમરે! ઇસ્માઇલી મતીને ઇસ્નાસરી ઠવા; મૌલાના સા. ઇસ્માઇલજ ખરા હકીકર ઇમામ હતા!!! તમે લોગો મુસ્લાનાં પર ફેડ-વાયા, પન તમુને ઉરદુ-અરબીનું ઇલમ કાઢા છે! તવારીખ

પરો તો માલુમ પડે કે, સા. ઇસ્માઈલ ઇમામ ખરા છે!!
આય યુધ્ધા કાકાજી! ની દલીલો તદ્દન રાસ્ત છે. તે પન
ઇસ્માઈલી છે ને અમો વોહરા પન ઇસ્માઈલી છઇએ;
તમો તેના જતલાઇ કરતાં અમો દીનલાઇ નજીક છઇએ!”

આ વોહરા ભાઇનું લાંબુ લચ વિવેચન સાંભળી
અધા અંચાયા ને છુટા કાકાજી તેનો શું જવાબ કહે છે.
તે માટે ઇન્તેઝાર બન્યા!

કાકાજીએ! તરતજ આ કરીદા વાળા અને
લાંબી ઢાઢી વાળા વોહરાજીને બોલતાં બેઠ કહ્યું.

મદલાં શાખ! તમે ઇસ્માઈલી ખરા ને અમારા
ફરી ગયલા બોળ કરતાં પણ ધરમલાઇ નજીક સો. એ
બધુંય ખરૂં-પણ બાપલા! મારી વાન હાંભળશો?

વોહરો—બેલાસક! પન હું હમારા વિરૂદ્ધ નહી, હો.

કાકા—તમે એક વાનમાં હમજતા નથી, કુરાનમાં
“ઇમામે-મોખીન” એટલે હાજર ઇમામ લખ્યું સે તે
મુજબ હાજર ઇમામને માનતા નથી. ખીલ્તું બધુંય
ડીક સે!

વોહરો—કાકાજી! ઇ બેદની બાબત છે. અમને
વડા મુલ્લાજી સાચની મનાઇ છે; તેથી ખુલાસો કરતા
નહી, બાકી તમોને અમો મલટા છઇએ.

કાકા—હારૂં! બાપલા; તમારા મોટા મદલાંશાખ
જમાનાના ઇમામની બેત (મિસાક) લે છે! એટલુંય
હારૂં સે; બેખમ મોટા મદલાંના માથે, પણ આ તાસ-
રાતો ‘તકલીદી (તકલાદી-બનાવટી) ચઇ ગયા! મોલા
એને હિદાયત કરે.

વોહરા ભાઇએ બીનુ સંકેત્યું તેથી કાકાજી એ પણ
લાંબાવ્યું નહિ. તેમ વખત પણ બહો મયો હતો! તેથી

પ્રુદા પડવા અમાઉ પેલા મેમણુ જીવાન તથા મોલવી સાહેબ કાકાને સુપારકી દેવા આવ્યા.

મેમણુ—વાહવા કાકાજી! તમારી હમાનદારી અમને હીક લાગે છે! જે પોતાના મુરશીદથી ફરી જાય તે બહુ પાપી ગણાય છે!

મોલવી—(મેમણુને) આખીર કાકાબી હએ; તો શીયાને ?

કાકા—જનાબ મોલવી શાય! અમે બેશક શીયા સમજે, મગર હમ અસહાયકો છુરા નઈ કહેતે હયે, જે અસહાયોને છુરા કહે તેને અમે છુરા ગણીએ સમજે. અમારા મુરશીદનો હુકમ એવો સે કે કાકાને પણ છુર કહેવું નહીં. હા! આટલો ફરકસે અસહાયમાં હં અણુબકર હં ઉમર હં એસમાણુ એ નખી સાહેબના “ખદીફા” હતા. તે બરહકને હાસા હતા, તેને ખોટા કહે તેજ ખોટા પણ હં અદી તો નખી શાયનાયે ખલીફા હતા, અને ખુદાના પણ “ખદીફા” હતા, અસહાય કરતાં હં અલીનો દરજ્જે અમે મોટો માનીએ સમજે!!!

કાકાની ઇસ્લામની બાબતમાં પણ મુદ્દાની વાતો ઇતેફાકવાળી સાબળીને મોલવી સાહેબ તથા મેમણુભાઈ બેઉ જણા બહુજ ખુશી થયા! ને બોલ્યા—

મોલવી—હાં! હાં! બેશક! તુમહારે મુરશીદ નાં આગાખાન સાહેબ બેશક હમારે હીંદી મુસલમાનું કે લીડર હેં. ઉનુંને ખીલાફતકે લીયે બહોત કોશીસકીં હએ, વોહ બેશક આલે રમુલ હએ! ઉં-કે મુરીદુંમે ઇસ્લામકી છુ આતી હએ, કાકાજી! હમ આપકી બાતુંસે બહોત ખુશી હએ ખુદા આપ જેસે અમજદારકો તુલ ઉમ બહે!!

આગાખાનના મુરીદાના વખાણ સવા લાગ્યાથી, પેલા જુવાન ખોળે ખીળાઈ ગયો, પણ કંઈ બોલે તો ઉલ્ટો હીસાબમાં આવી જાય, એમ હતું, તેથી તે પણ વંળે માપવા લાગ્યો!!

આખરે સાંઝ પડવા આવી હતી, તેથી બધા વીખરાવા લાગ્યા અને પાદરી સાહેબ પણ કાકા પાસે આવીને બોલ્યો કાકાજી! તમે તો અજબ રંગ રાખ્યો, તમેને ધરમનો ધણો મળતો અનુભવ છે, શાખ્વાશ!!! *

આખરે બાકી રહેલાઓ જુદા જુદા થયા. કાકાના વખાણ કરતા કરતા વીખરાવા લાગ્યા! મોલવી સાહેબને મેમણ બાઈએ કાકાને કહ્યું, “તમારી મુલાકાત ક્યાં થશે? તમારાથી અમારે કેટલીક વાતો કરવાની છે!!!”

કાકા—ધી રીઝીએશન કલબ પ્રિસીડીન્ટનું કાંઠી મહોક્લા જેલ રોડ, મુંબઈ નં. ૯.

ઉપલું સીરનાયું પેલા મેમણ જુવાને ઉતારી લીધું. કાકાએ પણ તેમનું નામ પુછ્યું તો કટલેરી બજારમાં નુરમામદ ઉસ્માન નામની દુકાનનું ઠેકાણું આપ્યું.

હુદા પડતી વખતે મોલવી સાહેબે કહ્યું “ચિચાજી! ગુસ્તાખી મચાફ કરનાં! હમ આગાખાની બાઈયું સેં અબી અબી કુછ સુનતે હયે, યું કે તુમ્હારી કલબને ઇશ્તાઅતે ઇસ્લામકી અચ્છી તરાફ કોશીશકી હયે. ખુદા તુમ બાઈયું કે પકે મુસ્લમીન બનાયે ખુદા હારીજ!” કહી પોત પોતાના મકાન તરફ વળ્યા.

એ હતે મા સ !!

તદન સરતી ચોપડીઆ !!!

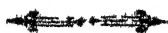
આપણા ઇસમાઇલી શીરકા માટે લોકો ખોટા ખોટા
વહેમો ધારી લેતા હતા. અને આપણા લોકોએ જેઓ ઇસ-
માઇલી શીરકાના ઉંચા સીધાનોથી નાવોફે હોવાથી
બહાર ખોટી ખોટી વ્યક્તિ ઉઠાવે છે, ને તેથી ઇસ્લામી
અને ખીજાઓ ટીકા કરે છે, તેથી અમારા મંડલ તરફથી
તદન સસતી કીમતે નાની નાની બુકો પ્રગટ કરી
આપણા મહાન ખીરાએ જમાનાના ઇમામના હુકમ
મુજબ શુધ્ધ ઇસ્લામી તાલીમ હીન્દુ રૂઢી મુજબ રૂબુ
કરીને દુન્યાને દેખાડી આપ્યું છે કે:—“ખુદાઇ ધર્મ”
ની તાલીમ ઇસમાઇલી ઇમામી શીરકાના સીધાનોથીજ
ફળીભૂત થાય છે. અમારા મંડલે તેવાજ શુધ્ધ હેતુથી
સાહસ ખેંચ્યો છે, તેને માટે આપણા લાગણીવાળા ધર્મ
ખુજોએ બદલો ટીકા આપ્યો છે. પણ તે વધુ અમાણ્યમાં
આપણા દીની ખીરાફરો અમારા મંડલની સસતી બુકો
સામટા અમાણ્યમાં ખરીદ કરવાની દીલાવરી દેખાડશે. તો
અમે તેઓના નામે ઉપકાર જાહેર કરતાં રહેશું.

ધી ઇસમાઇલી સાહીત્ય મંડળના ઓન. સેક્રટરી.
૬૦ જેલ રોડ કાઠી મોહલા પો. બોક્ષ નં. ૫૦૧૭ સુબખ દ.
હમણા ૪ સીરીઝ બહાર પડી ચુકી છે.
(તૈયાર છે) મંગાવો (તૈયાર છે) નામ નોંધાવો
૧ સતપથની સચ્ચાઇ ૪ એક ખીરતી પાદરીનું લકબર
૨ સતપથની દેવીઆ ૫ આકાશી સાંકળ
૩ આત્મ દર્શન ૬ એક રેલ્વે મુસાફર

ઉપર મુજબ ૪ સીરીઝ તૈયાર છે ને ખીજા એ
જપાય છે. કીમત ૧ પૈસાથી એ પૈસા સુધીજ
રાખવામાં આવે છે. તરતજ સામટી બુકોના જાથુકતા
માફક થઇ ઉતેજન આપવા માટે લખો.

ધી ઇસમાઇલી સાહીત્ય મંડળના ઓન. સેક્રટરી.
૬૦ જેલ રોડ કાઠી મોહલા પો. બો. નં. ૫૦૧૭ સુબખ દ.

શ્રી હરિમાહત્વી સાહિત્ય મંડળમાં
કાર્યવાહકોનાં નામો.

પ્રમુખ:- શ્રી લાલજીભાઈ દેવરાજ.

મંકટરી અંતે } શ્રી તારમામદભાઈ રવલ.
અગ્રણ્યી }

પ્રમદપત્ની—શ્રી માહામતભાઈ વલી નાદર

શ્રી તુરમામદભાઈ ઝવેર

લેખક—શ્રી વરતેજ શ્રી બચત, શ્રી સીતક

તથા બીજા મિત્રનરીયાં પણ કામ કરતા હશે.

છાપનાર,

હુસેન શરીફ આ. સેક્ટરી બનાવજ.

શ્રી બાળ સીધી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ

૧-૪ ડેમરી સ્ટ્રીટ, ભીમપુરા—મુંબઈ ન. ૯.

